

การพัฒนารูปแบบและแก้ไขปัญหาโรคพยาธิปากขอครบวงจรในหมู่บ้านเขตชนบท

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองในชุมชนมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาเทคนิคในการควบคุมโรคพยาธิปากขอในชุมชนจังหวัดนครพนม โดยใช้กระบวนการลดการปนเปื้อนของพยาธิระยะติดต่อในดิน การสำรวจหนอนพยาธิจากพื้นดิน แก้ไขปรับปรุงสิ่งแวดล้อมจัดทำแผนที่ทางภูมิศาสตร์การแพร่กระจายโรคในชุมชนและประเมินผลการติดเชื้อพยาธิปากขอซ้ำ หลังดำเนินการ 4 เดือน เก็บข้อมูลพื้นฐานจากการสุ่มตรวจอุจจาระหาไข่พยาธิด้วยวิธี Kato's thick smear technique ในประชาชน จำนวน 1,256 คนและสัมภาษณ์พฤติกรรมเสี่ยง

ผลวิจัยพบว่า ประชากรตัวอย่างวิจัยที่ส่งอุจจาระตรวจหาไข่พยาธิมีความชุกของการติดเชื้อโรคหนอนพยาธิทุกชนิด 29.3% จำแนกเป็นพยาธิใบไม้ตับ 22.4 % พยาธิปากขอ 2.5 % พยาธิตัวตืด 1.6 % และ พยาธิแส้ม้า 0.1% โดยพบการติดเชื้อพยาธิร่วม 2 ชนิดคือ พยาธิใบไม้ตับ+พยาธิปากขอ 1.5 % พยาธิใบไม้ตับ+พยาธิตัวตืด 0.9 % พยาธิใบไม้ตับ+พยาธิแส้ม้า 0.3 % และ พยาธิปากขอ +พยาธิตัวตืด 0.2 % ความชุกสูงสุดในกลุ่มอายุ 70 ปีขึ้นไปเท่ากับ 56.7% หลังการรักษา 4 เดือน ตรวจพบการติดเชื้อพยาธิซ้ำ 2.0% อัตราการรักษาหายขาดเฉลี่ย 98.0% จากการสัมภาษณ์พฤติกรรมเสี่ยงในผู้ที่ติดเชื้อพยาธิปากขอ 53 ราย พบว่า ไม่มีสวมใส่ที่นาสูงถึง 77.4 % สำหรับบริเวณพื้นที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อที่เดินเท้าเปล่าก่อนตรวจพบพยาธิปากขอคือพื้นดินรอบบ้าน 50.9 % บริเวณทุ่งนา 41.5 % และ ป่าละเมาะ 7.5% การเก็บหนอนพยาธิจากพื้นดินด้วยวิธี *Damp pad method* ในหมู่บ้านเปรียบเทียบ 138 จุด พบพยาธิ 6 จุด (4.3%) เป็นหนอนพยาธิปากขอ 1 ตัวอย่าง ส่วนในหมู่บ้านทดลองเก็บ 150 จุด พบพยาธิ 10 จุด (6.7%) เป็นหนอนพยาธิปากขอ 2 ตัวอย่าง หลังกำจัดหนอนพยาธิในพื้นดินด้วย Acetic acid 10 % ในหมู่บ้านทดลอง และเก็บตัวอย่างซ้ำก็ตรวจไม่พบหนอนพยาธิ ผลของการใช้กระบวนการลดการปนเปื้อนของพยาธิตัวอ่อนในดินด้วยการใช้สารเคมี Acetic acid ที่ความเข้มข้น 10 % พบว่า สามารถกำจัดระยะตัวอ่อนของหนอนพยาธิได้ร้อยละ 100 หลังการบำบัดรักษา และปรับปรุงลดการปนเปื้อนของพยาธิตัวอ่อนในดิน พบอัตราการติดเชื้อพยาธิปากขอซ้ำในชุมชน 3.7 %

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า วิธีการใช้กระบวนการลดการปนเปื้อนมีความเป็นไปได้ในการกำจัดตัวอ่อนพยาธิปากขอในดินในพื้นที่ที่มีความชุกสูง อย่างไรก็ตามก็ยังพบว่ามีการติดเชื้อพยาธิซ้ำในบางพื้นที่ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของปรากฏการณ์ในพื้นที่นั้นต่อไป

The Community Trial Research to Development Technique for Control
Hook worm Infection in Rural Area

Abstract

The objective of this study was to develop a technique for control *Hook worm* infection in rural area, Nakornpanom Province by using the process of decontaminating infective stage in land. Assessment of re-infection was done after 4 months. Randomized technique of 1,256 samples was stool examined with *Kato's thick smear* and cases of *Hook worm* infected was interview.

Overall prevalence 29.3% dominant in *O.viverrini* 22.4% and *Hook worm* 2.5%. Specific age group highly infected in 70+ years old 56.7%. After treated re-infection was 2.0% and cure rate 98.0%. Risk data interviews of 53 *Hook worm* infections found that; 77.4% had no toilet at rice field cottage, 50.9% lived at home where surrounding areas had high risk infections, at rice field 41.5% and jungle field 7.5%. Collection Larva in risk areas with "*Damp pad methods*" in control villages 6 of 138 areas (4.3%) examined were positives and 1 sample was identified *Hook worm* larva. In experiment villages 10 of 150 areas (6.7%) were positives and 2 samples were identified *Hook worm* larva. However, in experiment villages after treated on positive areas with *Acetic acid* 10% and repeat collected larva were negative. Conclusions,

process for de-contamination in land can killed larva all 100% and after all process re-infection of *Hook worm* were found 3.7%.

This study result shows the highly potential method to eliminate the *Hook worm* larva in high risk area, however, re-infection was found in some area that could be more study in the future.